

33343

BIBLIOTECA

No. 2

GÂNDURI CREȘTINEȘTI

Mănăstirea Bodrog

DE

ARHIMANDRIT POLICARP P. MORUȘCA
stareț.

EDITURA SF. MĂNĂSTIRI BODROG.

TIPARUL TIPOGRAFIEI DIECEZANE, ARAD 1927

5819

Cuprinsul:

	Pag.
Cuvânt de lămurire	3
Ce este o Mănăstire?	5
Așezarea sf. Mănăstiri	7
Icoana făcătoare de minuni	9
Intemeierea Mănăstirii	13
Lăcașul sfânt	16
Odoare sfinte	19
Clădirile	20
Stăpânirea sârbească	22
Stăpânirea românească	24
Comunele bisericesti	26
Conducerea sf. M-ri.	27
Școala monahală	29
Propaganda religioasă	30
Pelerinajele	31
Misiunile religioase	34
Cântări, rugăciuni, tropare	45

SF. MĂNĂSTIRE BODROG.

OLISE
FENYŐ

BIBLIOTECA

No. 2

GÂNDURI CREȘTINEȘTI

Mănăstirea Bodrog

DE

ARHIMANDRIT POLICAR P. MORUȘCA

stareț.

Palatul Cultural al orașului Arad

BIBLIOTECA

No. juz. de sporire

565

36.-

EDITURA SF. MĂNĂSTIRI BODROG.

TIPARUL TIPOGRAFIEI DIECEZANE, ARAD 1927.

5819

Cuvânt de lămurire.

Am scris această cârtică cu gândul de-a o pune în mâna cucernicilor închinători, cari vin să se roage, la această sfântă Mănăstire. Ea vrea să dea, pe scurt, cunoștință despre ființa și rostul sfântului lăcaș, în mijlocul creștinilor ortodoxi. Pe lângă rugăciunile neîncetate, pentru odihna sufletelor întemeietorilor ei ctitori, și pentru sănătatea și buna sporire a binefăcătorilor ei, slugilor sf. Mănăstiri se roagă cu osârdie pentru toată lumea.

În lumea aceasta, de oameni cu simțeminte religioase scăzute, cari nu se mai roagă, dacă sf. mănăstiri n'ar împlini alt rost decât acesta: de a se ruga în toată vremea pentru toți și pentru toate, și atunci ar avea deplină îndreptățire la prețuire în lume.

Dar Mănăstirea mai plinește și alte chiemări, de mari foloase sufletești. Unele sunt arătate aici.

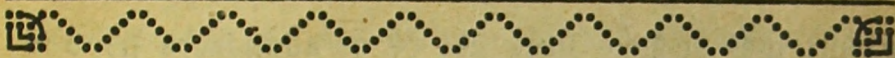
Broșurica aceasta nu e o istorie a sf. M-ri, nici o descriere cu de-amăruntul a tot ce este și face. Va

veni vremea prielnică și pentru aceasta. Până acum, de un an și jumătate, prea am fost ținut de alte îndeletniciri, și mai ales prea legat de grijile gospodăriei, pe care nu o puteam lăsa în părăginire. Ca să nu sufere pe urmă, gândurile bune și râvnirile, ce avem pentru înălțarea și înflorirea sfintei Mănăstiri, pe care am cinstea să o conduc, sub oblăduirea părintească a P. Sfințitului nostru Episcop și Stăpân Grigorie.

Răsfoind paginile ce urmează, vă rog să vă înfrățiți cu noi credința curată, dragostea caldă și jertfelnicia inimilor voastre, ca împreună să ne facem lucrători ai binelui în lume și împreună luptători ai răspândirii împărăției lui Hristos între oameni, pentru ca de-o potrivă să ne învrednicim de cununa dreptei răsplătiri, ca buni ostași.

.....□.....

Ce este o Mănăstire ?

Lăcaș de rugăciune stăruitoare și loc de retragere, liniștită. Aici petrec călugări, ori gălugărițe, după anumite reguli de înfrânare, la cari se leagă prin vot. Retrași din sgomotul lumii, și desfăcuți de legăturile ei, se dedică cu totul slugirii lui Dumnezeu, prin slujbă și rugăciune, prin muncă desinteresată și prin o viață de meditație și contemplație religioasă.

Râvna de viețuire în liniștita singurătate, cu gândul și dorul de mântuire, din primele veacuri ale creștinătății, a scos pe mulți din mijlocul frământărilor omenești, încărcate de ispite, și i-a dus în pustia deșerturilor. Au părăsit lumea cu ale ei bucurii și, cei dintâi, prin veacul al III-IV-lea, s'au retras în pustia Egiptului. Intâi singuratici, apoi clădindu-și mai mulți colibele, unul lângă altul și, pe urmă, făcându-și și loc de rugăciune în comun, fără a avea dela început anume reguli de împreună viețuire.

Sf. Antoniu, pela 305 d. Hr., adună mai mulți la olaltă, iar ucenicul său, Pahomie (340) rândui le-

gături mai strânse între cei ce se adunaseră pe o insulă a Nilului, în Thebaida de sus Și puse supraveghetori, întâi stătători peste câte un cerc de ascultători, cari apoi cu toții erau supuși mai marelui, numit egumeu, arhimandrit (mai marele turmei) Sf. Vasile dă regule hotărâte de organizație și viețuire în comun, pentru *monahi* (singuratici).

Viața monahicească, sau călugărească câștigă repede mulți râvnitori, în Răsărit întâi și, pe urmă, se răspândi și în Apus, organizându-se în multe orduri de monahi și de monahii, sau maice.

Așezările lor sau numit mănăstiri și s'au clădit obicinuit în pustie, în poienile munților, pe insulele mărilor și a râurilor mari, ca să fie cât mai departe de lumea, de care au fugit.

În țara noastră sfintele Mănăstiri, cele mai multe, sunt clătitorii domnești și boierești. Și atunci când începuturile au fost puse de vre-un călugăr râvnitor, sau de evlavioși creștini, n'au întârziat Domnii țării și boierii din partea locului, să le vină într'ajutor cu danii de moși și daruri de odoare prețioase și odăjdii cusute în stralucitor fir de aur.

În Ardeal mănăstirile ortodoxe au fost dărâmate de *urgia unației*, care ne-a despărțit în două biserici, încât până acum, în întreagă mitropolia Ar-

dealului, singura Mânăstire ortodoxă, organizată și cu tradiție în trecut, este aceasta a Bodrogului, în eparhia Aradului. Alte înfiripări mai noi, începuturi de mânăstiri, sunt două în eparhia Caransebeșului; iar acum, sub stăpânirea românească, dragostea viădicilor noștri dela Siblu, Cluj și Oradea, însoțită de râvna creștinilor evlavioși, năzuește să ridice din ruină și să întemeieze din nou, așezăminte mânăstirești, ca totatătea cetăți de apărare a sufletului nostru creștinesc și românesc; focare de lumină religioasă și izvoare de înviorare a duhului lui Hristos între oameni.

Așezarea sf. Mânăstiri

Sf. Mânăstire Bodrog este așezată pe vatra Mureșului, pe malul stâng, aproape de satul Bodrogul nou. Odnioară era pe malul drept al râului, care făcea o cotitură pe după sf. M-re. Prin anii 1878—80, i s'a tăiat alvie de curs mai drept râului și sf. Mânăstire a rămas pe malul stâng, ținându-se însă tot de județul Arad. La apropiere de sf. M-re și acum se vede alvia vechie, numită acum „Mureș mort,” pe care mai stă apă și în verile călduroase. Vechea alvie formează un cot, ce se întinde până sub dâlma, pe care e așezat satul *Bodrogul nou* și cătunul *Vinga nouă*.

Până pela anul 1750, un braț al Mureșului își mîna apele înprejur, pînă aproape de zidurile Mănăstiri. După o stampă, — icoană, — din acea vreme, se văd călugări pescuind sub ziduri și mai la vale, o moară a Mănăstirii își învârtea roțile pentru măciniș. Acum pe vechiul curs al Mureșului e pămînt arător și grădini cu pomi, afară de așezările mai adânci și apătoase.

Dela halta Bodrogul nou și din drumul mare: (Aradul nou-Periam) sf. Mănăstire e abia la depărtare de 10 minute. Pitită între plopi înalți și brazl, cari își ridică vîrfurile mai sus decît turnurile, ea scapă vederii călătorului grăbit, dacă un cunoscător nu-i atrage luarea aminte, că în vale străjuește, de multă vreme un sfânt așezămînt de rugăciune și reculegere,

În față, peste apa Mureșului, e comuna *Bodrogul vechiu*, numit și acum în cele administrative Hodoș-Bodrog, aparținător județului Arad. De această comună ține și acum în cele administrative sf. M-re și a purtat acelaș nume: *Mănăstirea Hodoș-Bodrog*. Ținînd de comuna de peste Mureș aparține județului Arad și percepției și preturei Pecica, deși, după legăturile firești și căile de comunicație, ar cădea pe teritorul județului Timiș.

Prin așezarea ei sf. Mănăstire leagă Banatul Ti-

mișan cu județul Aradului, din ținutul Crișanei, pe cari le ocrotește sufletește „Episcopia Aradului, Ienopolei, Hălmagiului și părților anexe din Banatul Timișan“, căreia este supusă și sf. Mânăstire Bodrog.

Căile de apropiere către sf. Mânăstire din spre Arad (14 klm.) e trenul, ce oprește în halta Bodrogul nou și drumul ce se strecoară pe la marginea județelor Arad și Timiș și trece în Torontal, spre Periam. De pe malul drept drumul mai scurt aduce dela Arad prin pădurea „Ciala“, și dela Pecica tot prin pădure. Iar trecerea apei se face, în dreptul Mânăstirei, pe un pod plutitor, numit aici „compă“ (brod).

Icoana făcătoare de minuni

Tradiția spune că locul de așezare al bisericii sf. Mânăstiri a fost arătat printr'un semn minunat. În vremuri îndepărtate păștea o cireadă de vite pe insula, formată de un braț al Mureșului. Un taur, mugind a răsfățare și răscolind cu coarnele pământul, deodată a ridicat din țărână un obiect strălucitor. Păstorii au alergat să se dumnezească, și mirați au găsit icoana Maicii Domnului, scoasă din vărsătura, de altă dată, a apei. Cine știe de unde vor fi adus-o valurile; din vre-o biserică, ruptă de revărsare năprasnică.

Pe locul unde s'a găsit chipul Maicii Preacurate, s'ar fi zidit altarul bisericii. Icoana se păstrează în biserică, lângă strana stângă, prinsă în formă de altăraș; iară capul taurului, animal puternic, ce s'ar fi numit *Hodoș*, se păstrează și acum, în dulap de sticlă și se poate vedea în coridorul locuinței starețești.

Multe suflete obidite vin să-și verse amarul vieții în fața icoanei Maicii, Preacurate cu Pruncul dumnezeesc pe brațe. Să-și plângă aici păcate tănuite ale nesocotinții lor, cu nădejdea iertării. Să-și ia balsam de alinare și puteri noi în lupta cu ispitele vieții.

În tot cursul anului vin, și din mari depărtări, bolnavi și suferinzi să-și plece genunchi în cucernică rugăciune, să-și facă slujbe de iertarea păcatelor și de tămăduire a boalei ce-i mistue.

Câți vin cu inima frântă și smerită, pe care Dumnezeu nu o va urgisi, se întorc acasă înviorați și întăriți. Pe încetul slăbiciunile trupului istovit de boală prind a dispărea și sănătatea se sălășluiește iarăș în oase.

Sar putea înșira mare mulțime de bolnavi, aduși aici de amărăciunea vieții și de suferințele lor, cari au dobândit tămăduire, și când își pierduseră aproape cu totul nădejdea.

Să amintesc pe câțiva, pe cari i-am văzut cu

ochii. O femeie tinăra din Chetfel, a rămas slăbănoagă din naștere. Șase ani și-a purtat slăbănogia pe picioare, ofindu-se. Mai pe urmă căzuse la pat. Cheltuise mult, și doftorii nu-i mai daseră nădejde de scăpare. Au adus-o pe brațe în biserică, la sf. slujbă. Cu puterea lui Dumnezeu și a Maicii Domnului, a plecat înviorată, după ce stătuse și la sf. liturghie și s'a cuminecat. La vre-o 4 săptămâni venea din nou la sf. Mănăstire; venea să aducă un dar frumos, lucrat în parte de mâna ei, ca recunoștință pentru însănătoșire. Inbujorată la față și veselă mărturisea de mila, pe care Domnul și-o făcuse cu ea. Intrând în biserică, o podidiră lacrimile, prinos de mulțumire vărsat la picioarele Maicii Preacurate.

Un bărbat, în floarea vieții, din Pecica, a fost adus aici de ai săi, cu mintea turburată. A stat de 3 ori la sf. slujbă și acum, cu darul lui Dumnezeu, i-și vede de neguțătoria sa, în toată firea și cu bună judecată.

Un bătrân, de 60 de ani, veni paralytic de mâna și piciorul drept, fără să-și poată ridica mâna. În a doua Vineri, când veni să stea la al doilea sf. Maslu, plângând își duse lin mâna la frunte și-și făcu cruce, în semn că mădularele lui și-au recăpătat puterea.

Scris este: „de este cineva bolnav să chime

preoții bisericii, să se roage pentru dânsul.. și rugăciunea credinți va mântui pe cel bolnav..“

O doamnă, soția unui profesor, din Arad, î-mi spunea zilele trecute: Am venit să mă închin aici, căci sufletul meu este legat prin scumpă amintire de această sf. Mănăstire, Eram fată mare. Venisem cu sora mea. Ce dorință mai arzătoare poate să aibă o fată, decât să-și știe ursita... M'am rugat cu rugăciune ferbinte Maicii Domnului să-mi dea un semn. Și m'am închinat adânc, până în noapte târziu. În somn am văzut, pe câmpul verde, presărat cu flori, de lângă sf. M-re, venind spre mine, cu mâinile întinse duios, pe tânărul, care este acum soțul meu iubit..

La pelerinajul dela Sântămăria anului trecut, când au făcut slujbe într'una mulți preoți, zile dearândul și până noaptea târziu; o fetiță de vre-o 16 ani a venit, sprijinită de prietene, în fața unu-i preot, la slujbă. Suferea de un picior, pe care nu-l putea îndoi. Preotul o întreabă: „Crezi tu că eu te pot ajuta? „Cred, cinstite părinte, că de aceea am venit.“ „Atunci ia crucea în mână și îngenunchează“ îi zise preotul. Și, spre uimirea pretenelor, copila își pleacă genunchii și îngenunchie și cu piciorul, pe care nu-l putea îndoi până aci.

Cât de minunată este puterea credinței ce mută

și munții... Și azi se petrec minuni în lume. Decât ochii noștri sunt acoperiți de zolzii necredinții de patimi și păcate, încât și când se petrec sub ochii noștrii, căutăm să le dăm alte tâlcuiri, nu le putem, ori nu vrem să le înțelegem și nu simțim că Hristos și azi pășește printre noi, e aproape de fiecare și-și pleacă mila sa spre tot celce l-o cere cu credință tare.

Aș putea spori povestirea întâmplărilor și a tămădu'rilor minunate, de cari au avut parte cei ce vin să se închine și-și fac rugăciuni aici, în umbra acestei Mănăstiri, închinată Maicii Domnului. Așa a rămas statornică falma icoanei Maicei Preacurate din sf. Mănăstire: *Icoană făcătoare de minuni*. Dupăcum stihira cinstului Paraclis: o slăvește: „Tuturor scârbiților bucurie, și asupriților folositoare și flămânzilor dătătoare de hrană, streinilor mângălere, celor învăluiților adăpostire, bolnavilor cercetare, celor neputincioși acoperemânt și sprijineală, toiag bătrânețelor, Tu ești Preacurată Maica Dumnezeuului celui de sus“

Intemeierea Mănăstirii.

După știrile păstrate de istorici sf. Mănăstire s'ar fi întemeiat prin veacul al 15-lea, unii hotăresc și anul, 1498. Doi frați, Ștefan și Marcu Iacșici (Iaksics)

refugiindu-se, cu familiile și oamenii caselor lor, din calea urgiei turcești, din Serbia, s'ar fi așezat în aceste locuri, puțin locuite. Stăpânirea de pe atunci, a Ardealului și Banatulul, primea cu brațe deschise și bucuros pe oricine venea să sporească numărul locuitorilor, prea puțini, față cu întinderea pământului. Și mai ales când erau străini, erau binevăzuți și investiți cu mari drepturi și cu toate bunătățile, ca să stea împotriva valului de Români băștinași, să-i stăpânească și să-i folosească, cu gând hain să nu-i lase să crească și să inflorească.

Cei doi frați, ortodoxi credincioși, sar fi refugiat din orașul Iagostin, din Serbia vechie, ar fi clădit, unde sau eșezat, cetatea dela Felnac și ar fi pus temelii de așezare unei sfinte Mănăstiri, ca mulțumită lui Dumnezeu, că i-a scăpat de urgia Turcului cutropitor și au căpătat loc din belșug, pentru nou nonac.

Vor fi fost ei sârbi veniți din Serbia, și vor fi făcut Mănăstirea pentru călugări sârbi, rânduiți să trăiască după orânduiele sfântului Vasile. Dar var și cărămidă și peatră pentru înălțarea zidurilor vor fi strâns și vor fi adus din mari depărtări brațele românești, singure cari se găseau în partea locului. Sârbii s'au așezat pe satele din Banat mai târziu. Și în jur de Mănăstire nu sunt decât comunele mici, dar curat

românești. Banul trebuitor pentru clădire, ca și pământul dăruit Mănăstirii pentru susținere, a fost rupt tot din acelaș pământ strămoșesc, pe care alții erau stăpâni, iar bleșii Români erau iobagi oumai.

Întâi ar fi clădit bisericuța mică, pentru rugăciunea lor și pe seama ortodocșilor români din Bodrogul vechiu (Hodoș-Bodrog), încă pe la anul 1465; iară temelia turnului, a clopotniței, se zice că ar fi chiar mai veche, de cât această dată; din veacul al 12-lea. Mai apoi s'ar fi clădit Mănăstirea, pe seama călugărilor sârbi, aduși pentru slujbă.

Pe turnul-clopotniței, care poate fi mai vechiu chiar decât clădirea bisericii, se vede și azi emblema, pajura familiei lacșci: Un viteaz călare și altul pedestru, cu câte un cap de turc înfipt în suliță, semn de răsplătire neamului sălbatic, care l'a pus pe fugă din vechile lor așezări.

Impotriva acestei păreri, susținută de Marki Sándor, se ridică părerea istoricului ungar, Karácsonyi János, care spune că, mult mai nainte, într'o scrisoare a regelui Andrei III-lea, se amintește de existența mănăstirii *Hudus*, lângă Mureș. Ea era în floare înainte de năvălirea Tătarilor. Regele Bela al III-lea amintește într'o scrisoare din 1177, că trecând din hotarul Șegă-i (Șega, suburbiu în Arad), curând a ajuns pe pământ

tul mănăstirii *Hodust*. Mănăstirea susta 1233, ca una din cele mai mici, dar era catolică-maghlară. Sub năvala Tătarilor a fost cu totul pustie ca și satul de lângă ea. Regele Andreiu al III-lea ar fi dăruit locul pustiu, „pustă” fraților Ozöm, Kusán, și Dimitrie Nagy.

Pe acelaș loc însă, unde se mai găsea turnul vechiu, s'ar fi înființat, la începutul veacului al 18-lea, nouă mănăstire, acum *ortodoxă*. Desigur supusă patriarhiei sârbești, sub oblăduirea căreia se afla și biserica ortodoxă română. Karácsonyi susține, că pajura, ce se vede și acum pe turnul-clopotniță, nu este a familiei Jacșici, ci a familiei *Bessenyei*, de Szentdemeter, care a stăpânit aici în veacul XV—XVI, căci Jacșiceștii n'au fost stăpâni nici odată aici, ci numai pe comuna din apropiere, Felnac (Fellak).

Care este adevărul, deocamdată nu putem stabili. În tot cazul Mănăstirea, cu caracterul ei ortodox, e mai veche decât începutul veacului al 18-lea, pentru că la mijlocul veacului al 17-lea, era reședința unui „Mitropol t” Șofronie și se pomenește prin documentele stăpânirii din acea vreme.

Lăcașul sfânt.

Așa cum se vede acum înfățișându-se așezarea clădirilor sf. Mri, este de dată târzie. Dintru început, după chipul ce se păstrează, din 1750, biserica în

formă de cruce cu cupolă, și turn la intrare, era încunjurată de clădire cu etaj (două rânduri), dinspre apus, miază-zi și răsărit, în tormă de cetate. Așa cum s'au zidit aproape toate mănăstirile, cari erau și cetăți de apărare în vremuri de bejenie. Înspre miază-noapte era apărată, în chip fi.esc, de cursul Mureșului, ce se scurgea aproape.

În mijlocul curții e biserica, de zid trainic, ce se ține bine, cu toată vechimea ei. Clădită din piatră cioplită și cărămidă tare, a răbdat, neclătită la năpăstuirea vremilor și revărsărilor de apă, cari nu odată au pătruns și înlăuntrul bisericii. Bătrânii povestesc că, într'o toamnă târzie, revărsându-se apele, mai năpraznic decât la Crăciunul anului 1925; apa, pătrunsă în biserică, a înghețat, și ușa nu s'a mai putut deschide decât în primăvară, când căldura de afară a topit gheața și apa s'a strecurat iarăși în pământul nisipos, de vărsătură. Tot timpul de iarnă slujba s'a făcut în „trapeză“ (prânzător, sufragerie), căci călugării își ziceau: dacă Dumnezeu ne-a zăvorât biserica pentru păcatele noastre, nu se cuvine să stricăm ușa, ca să pătrundem înlăuntru.

Dacă zidul a rămas neclătit, s'a stricat însă pictura veche până sus la ferestri. Tencuiala a căzut și cu ea zugrăveala, iară când s'a reparat, purtătorii de

grije au avut reaua inspirație să dea cu var, nu numai până la ferestri, cum e în altar și în hore, ci în naia bisericii până sus, pe boltitură, stricând înfățișarea lăuntrică, încât azi te izbește nesocotința, care a prăpădit lucru vechi, de râvnă, strădanie și frumusețe pentru casa lui Dumnezeu.

Tot atunci va fi fost dărâmat și turnul, pe sub care se intra în biserică, încât acum nu e decât turnul cupolei. Iară mai târziu s'a clădit un pridvor la intrare, care, ce-i drept, mărește cuprinsul lăuntric, dar a stricat frumoasa înfățișare veche, dela intrare.

Horele, pe cari se reazămă cupola și altarul păstrează pictura veche bizantină, în fresco, pe cât de bogată pe atât de interesantă. Se susține că e pictată de aceeași mână, care a împodobit biserica zidită de Matia Corvinul, în Buda.

Gândul pictorului n'a fost acela al pictorilor de acum, cari zugrăvesc „tablouri“ mari, potrivite să iese cât mai mult la iveală. Ci năzuința i-a fost să înfățișeze cât mai multe scene biblice, ca biserica să fie o carte deschisă, pentru ochiul creștinului; o biblie amănunțită, în icoane și înfățișări din Noul și Vechiul Testament.

Catapiteasma de lemn, cu sculptura aleasă și icoanele de pe ea, este de prin anii 1708—9, zice-se

de un anume Tököly. Pe ușa dulăpiorului dela proscomedier, unde e chipul Domnului Isus Hristos din coasta Căruia curge sânge, prins într'un potir, se vede anul 1799. Dar zugrăveala de aici nu e de aceeaș mână cu cea de pe iconostas.

Pictura veche, în mare măsură acoperită de fum și funinginea lumânărilor, așteaptă să fie spălată și îndreptată, după cum partea spoită cu var cere să fie refăcută, pre cum se cuvine unui vechiu lăcaș de închinare. Și va trebui să i-se adaugă un podișor, (cor) după cerințele vremilor de acum, ca să poată fi loc de așezare corului bisericesc, fiindcă biserica slujește totodată și ca biserică parohială, pentru cele 3 comune bisericești din preajma ei.

Biserica e închinată Maicii Domnului, cu hramul „Intrarea în Biserică” și e declarată *monument istoric*. Am făcut cerere comisiei monumentelor, ca să-și dea încuviințarea pentru refacere. Nădăjduim că, la vremea sa, sufletele ploase nu vor întârzia să aducă ofranda lor jertfă bine plăcută pe altarul acestui sfânt așezământ, merit să înalțe duhul religios și să învioreze sufletele sfărojite de arșița răului din lume.

Odoare sfinte.

Puține sunt odoarele ce se mai păstrează în biserică. Lucrurile de valoare se vor fi dus deodată cu stăpânii sârbi, când au lăsat loc stăpânirii românești.

Mai păstrăm o Evanghelie slavonă, din 1701, tipărită în Rusia și adusă de armatele rusești, când vor fi trecut pe aici, pe la 1849. Un potir de argint aurit, din 1732, cu chipurile celor 3 sfinți, Vasile, Grigorie și Ioan, cuprinse în tăieturi de frumoasă ornamentație. Însfârșit o frumoasă cruce pe altar, cu scene biblice, lăcuit săpate în lemn și încadrate în argint aurit, cu pietre scumpe și inscripție slavonă.

Celelalte lucruri din biserică, cruci și sfeșnice și cărți nu prezintă o valoare deosebită, fiind mai noi, iar în acopereminte de altar, tetrapod și amvon e deadreptul săracă. Și se lipsesc cu desăvârșire covoarele, cari, la sărbători mari, împodobesc așa de mult alte sfinte mănăstiri. Va fi, că a dispărut din suflete îndemnurile bune spre danii de bunăvoie; ori o slabă chiverniseală, sau o lăcomie rea, a făcut pradă acolo, unde totul trebuia păstrat cu sfințenie, pentru pomenirea donatorilor, și ca un îndemn statornic pentru mulțimea vizitatorilor.

Clădirile

din jurul bisericii au suferit și mai mare schimbare, din ce au fost înainte. Dărăpănate de vechime, în loc să fie refăcute și păstrate, au fost dărâmate. Rândul dinspre apus, din dreptul turnului cu clopotele, ca și

cele dinspre miază-noapte, cari se legau cu cele dinspre răsărit, în formă de cetate, din 3 părți, — nu mai sunt. Au rămas pe temelia veche numai cele dinspre răsărit. Dar etajul și de aici a fost înlăturat, chillile de desupt au fost înălțate în pereți și refăcute cu totul, ca să devină potrivită locuință pe seama starețului; în continuare întocmindu-se traperă și bucătăria, cu cele, aparținătoare. Acestui rând de case l-s'a adaus înspre curte p a r a c l i s u l, la care se îndeplinește slujba sfântă, cu prilejul pelerinajelor, când bisericuța mică n'ar încăpea numărul mare de închinători.

În locul clădirilor vechi dinspre apusul curții mănăstirești, s'a clădit, mai înafară, alt rând de case, lărgindu-se curtea, socotesc, tot pentru nevoia simțită, ca să încapă pelerinii. Aici sunt chillile călugărilor, biblioteca și cancelaria sf. M-ri.

Vrednicia nouelor orânduiri revine întâiului stareț român al sf. M-ri, repausatului în Domnul Arhimandritul Augustin Hamsea, sub îngrijirea căruia s'au clădit din nou și supra-edificatele economice, ce se văd.

Dar prin felul cum se prezintă noile așezări au pierdut aproape pe de-antregul înfățișarea mănăstirească. De n'ar sta mărturie biserica și clopotnița ai fi ispitit să crezi, că e un conac mai boieresc, la țară.

Dela curte, spre miază-noapte e *cimiterul*, unde își dorm somnul de veci călugării. P. Sf. Episcop, Iosif Goldiș aici își are mormântul, cu o criptă deasupra, clădită cu puțină pricepere. In mijlocul cimiterului e un frasin bătrân, zice-se de peste 400 de ani.

Stăpânirea sârbească.

Mănăstirea înființată pentru călugări, au stăpânit-o sârbii în mijlocul Românilor, până în 1887, îngăduind doară, ici colea, adăpost și câte unui călugăr român, venit pe aici.

Din trecutul acestui sfânt lăcaș, prea puțin cunoșc deplin, ca să pot scrie acum. Și în arhiva sârbească nu se pot pătrunde, necunoscând limba.

Se amintește (Silviu Dragomir) de un „Mitropolit“ *Sofronie* din „țara sârbească“ și din Mănăstirea cu hramul Intrării, care în drumul său spre Moscova, a ajuns în 1651 la Putivlia, împreună cu un călugăr Axentie, cu un diacon Mihail, cu fratele său Toma..

Intr'o rugare a sa, către Țarul Rusiei, care l-a primit în audiență, se numește Sofronie „Mitropolitul cetății Lipova-Giula, *cu reședința în Mănăstirea Hoșului*. Se dusesă la Moscova să ceară milostenie pentru el și pentru Mănăstirea sa, a cărei biserică și celelalte zidiri erau învechite și dărâmate. Iar altuia

nu avea cui cere ajutor, decât Țarului, căci trăia între Turci. Sofronie se întoarce cu daruri de bani și de cărți pentru slujbă.

Prin decretul regal din 1690, ridicat la putere de lege (art. XXVII | 1690-91) sf. M-re a fost supusă jurisdicției canonice a mitropoliei sârbești din Karlovitz, prin mijlocirea episcopiei din Arad, pe calea căreia își înainta socoțile spre aprobare.

La 1768 Mănăstirea a fost vizitată de Iosif al II-lea, în întâia sa călătorie în Banat. El a cunoscut pe conducătorul Mănăstirii, Dienes, „om viclean dar isteț“.

În 1775 Maria Terezia a trimis pe generalul Mathesen, ca să orânduiască starea materială a Mănăstirii. Atunci ar fi căpătat moșia de 450 jug. dintre hotarele Vingăi și Zădărlacului, pe care a stăpânit-o până la expropriere și din care, mai are o parte.

Prin anii 1789 s'ar fi adăpostit în această sf. Mănăstire preoți refugiați din Moldova.

Călugărul Naum Râmniceanu, originar din Jina de lângă Sibiu, înainte de a se așeza la M-rea Cernica, de lângă București, venind dela Sibiu, a călătorit prin Banat și a venit până la Mănăstirea Bodrog.

Prin înființarea mitropoliei române ortodoxe (1868) episcopia Aradului a intrat în legătura cano-

nică a acesteia, păstrându-și și pe mai departe jurisdicția asupra sf. M-ri Bodrog, împotriva protestului patriarhiei Sârbești.

Mănăstirea a stat însă sub conducere sârbească cu egumen sârb, până în Iunie 1887, având limba liturgică cea slavă veche, și întreaga arhivă și corespondența în limba sârbească.

La această dată, patriarhul sârbesc a numit pe ultimul stareț sârb, Cornel Zsifkovici, stareț la Mănăstirea sârbească Mesici. El a starețit la Bodrog din 1853—1887.

Stăpânirea românească.

Rămânând vacantă stareția dela Bodrog, Episcopul Aradului, pe atunci Ioan Mețlanu, mitropolitul de mai târziu, fără a mai lua înțelegere cu patriarhia sârbească, a numit stareț pe Arhimandritul Augustin Hamse a, director al institutului teologic din Arad.

De atunci a început slujba românească în biserică și viața românească în Mănăstire, rupându-se orice legături cu patriarhia sârbească.

Mitropolia noastră a purtat lungă vreme proces cu cea sârbească pentru dobândirea a lor 3 mănăstiri de pe teritoriul Eparhiei Aradului: Hodoș-Bodrog, Bezdin, și Sân-Georz. În procesul acesta mare, pornit

cu înlețire din 1904, Ahimandritul dela Bodrog a avut partea leului de alergări pentru câștigarea documentelor de îndreptățire românească, Deslegarea a dat-o însă abia războiul de întregire a neamului, care aflând M-rea Bodrogului sub cârmuire românească, a rămas ca atare, pe când celelalte două Mănăstiri sunt și azi sârbești. Dar va trebui găsit prilejul prielnic pentru a se relua cauza și a celor două, rămase în stăpânirea sârbilor, pe nedreptul.

Sub cârma arhim. A. Hamsea s'au introdus pelerinajele creștinilor români ortodoxi iar gospodăria sf. Mănăstiri a primit o îndrumare de frumoasă dezvoltare. Averele de 718 jug. arător 10 jug. fânaț 95 jug pășunat și 171 jug. pădure era exploatată rațional. Iar în jurul sf. M-ri sunt plantate 67 jug. grădină cu pomi și 4 jug. vie, pe lângă cele 8 jug. vie din comuna Gașa. Cât a stat sub administrația sârbească, frumoasa avere a sf. M-ri va fi sporit fondurile centrale ale patriarhiei sârbești, dar Mănăstirea însăși a rămas statornic aceeași, fără să se desvolte și fără să se adaugă ceva la bunul propriu. Dimpotrivă, au fost înstreinate grădini și teritorii cultivabile, chiar din preajma sf. locaș, pentru ca, din prețul lor, să fie satisfăcute anumite gusturi.

În vremurile grele de stăpânire streină sf. M-re,

ajunsă sub conducerea românească, s'a refăcut pe de-a'ntregul în edificii și supraedificate economice și a dat ajutor simțit la susținerea instituțiilor bisericești, școlare și culturale ale eparhiei Aradului. Și a sporit fondurile eparhiale cu prisosul, ce putea fi dat din economii.

Prin reforma agrară averea sf. M-ri a fost redusă, după cerințele legii de exproprieră neîngăduitoare. Nu i-au rămas decât cele 30 jug. pământ arător, prevăzut de lege, pe lângă grădini, vie și o parte de pădure, scutite de exproprieră. Administrează însă și azi sesiunile alor două parohii, cari se țin de sf. M-re, și 100 jug. scutite, sub titlul episcopiei de Timișoara.

Comunele bisericești.

În jurul sf. M-ri sunt situate 3 sățișoare, locuite de Români ortodoksi: Bodrogul vechi și Bodrogul nou, cu Vinga nouă și filia Zadarlac; aceasta din urmă comună șvăbească, în care sunt și câțiva români. Cele două comune bisericești cu filiile lor, având cu totul 954 suflete dar, neavând biserici nici preoti, aparțin în cele spirituale, administrației sf. M-ri fiind supuse de-a dreptul jurisdicției centrale eparhiale. Locuitorii sunt cei mai mulți oameni săraci, cari au trăit în trecut lucrând pământul sf. M-ri, pe care l-au

dobândit acum, în cea mai mare parte, pe seama lor, prin reforma agrară. Viața lor socială și religioasă, a celor de dincoace de Murăș ca și acelor de dincolo, lasă mult de dorit. E surprizător cum creștini, viețuitori în pragul unei sfinte M-ri, trăesc în număr mare în căsnicii nelegiuite și cercetează așa de puțin sfânta biserică. Și acum, după un an și jumătate de stăruitoare predică de flecare Duminică și sărbătoare și după îndemnuri personale și sfătuiri printre săteni, abia s'au osebit câțiva moșnegi și un număr de femei, cari vin cu râvnă la sfintele slujbe. Și e neînsemnat numărul celor cari s'au hotărât să-și reguleze împreună viețuirea și să primească Talna sf. cununii.

Conducerea sf. M-ri.

Cel dintâi stareț român a fost arhimandritul Augustin Hamsea, din 1887 până în 1916; având pe atunci câte 5-6 ieromonahi și 2-3 frați de ascultare, cari purtau grija administrației bunului mănăstiresc și îngrijirea creștinilor în cele spirituale, din comunele bisericesti, din jurul sf. M-ri.

În vremea păstoririi arhimandritului A. Hamsea aici au fost totuși întru monahi toți demnitarii mitropoliei noastre Ardelene. Cel dintâi care a primit schisma monahală, în era românească, este I. P. C. Sa

Păr. Arhim. Dr. Eusebiu R. Roșca directorul institutului teologic din Sibiu, în 1899; apoi P. C. S. Protosincel Dr. Iustin I. Sucișu prof. la institutul teologic în Arad, în 1900; Protosincel Ghenadie Bogoevici, parohul bisericii din Budapesta, în 1900; P. Sf. Sa Episcop Ioan I. Papp († 1925) în 1900, pe atunci asesor consistorial; P. Sf. Sa Episcop Roman R. Ciorogariu al Orășlii, în 1901, pe atunci profesor de teologie în Arad; P. Sf. Sa Episcop Dr. Iosif Tr. Badescu al Caransebeșului, în 1902, pe atunci secretar cons; I. P. Sf. Sa Patriarhul Dr. Miron E. Cristea, în 1902, pe atunci asesor cons. la Sibiu; P. C. Sa Protosincel Dr. Iosif I, Olariu, († 1923), în 1903, pe atunci director al institutului teologic în Caransebeș, — și alți 5 ieromonahi, cari au rămas în legăturile sf. M-ri, între anii 1903-1915.

După trecerea la cele vecinice a Părintelui Arhimandrit-egumen A. Hamsea, conducerea sf. M-ri și-a rezervat-o șie-și, până la moarte, P. Sf. Sa. Ep. Ioan I. Papp, împărțind ieromonahilor din Mănăstire grija de suflețe, ca și de gospodărie.

În timpul stăpânirii P. Sf. Sale, Episcop Ioan, tot aici au primit tunderea întru monahi P. Sf. Sa Ep. Nicolae Ivan ai Clujului în 1919, pe atunci președintele consistorului noauei eparhii reînființate la Cluj; I. P. Sf. Sa Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan profesor

de teologie în Sibiu, ales mitropolit al Ardealului în 1920; P. Sf. Sa Ep. Lucian L. Triteanu al Romanului în 1923, fost asesor consistorial la Sibiu; și P. Sf. Sa. Ep. Iustinian Teculescu al Cetății Albe-Ismailului în 1923, fost protopop de Albă-Iulia, numit episcop militar.

Ieromonahii s'au stins pe încetul de bătrânețe, ori de boale, încât la despărțirea fericitului Episcop și de sf. M-re, n'a lăsat în urmă decât doi ieromonahi, pe cari ia aflat aici noul stareț Protosincol Pollicarp Morușca, luând conducerea sf. M-ri la 25 Noemvrie 1925. Și dintre aceștia, unul a trebuit să părăsească sf. M-re în Aprilie 1926, pe urma vieții lui nepotrivite cu votul, pe care l-a făcut.

Școala monahali

Indată, la preluarea conducerii, noul stareț a înființat o „școală monahală”, pentru pregătirea unor tineri, meniți să îmbrățișeze, la vreme, monahismul, spre a spori personalul mănăstiresc. Pe cât de mare a fost bucuria la început, pentru numărul însemnat de ucenici, între 16—18 ani, cu câte 4 clase secundare; pe atât de dureroasă a fost constatarea, că veniseră cu alte gânduri, decât acelea ale unei viețuiri în cuvioșie și lepădare de sine. A trebuit să fie dimiși cei mai

mulți, încât numărul fraților de ascultare sa redus azi la abia 5; dintre cari 2 urmează cu sârguință seminarul monahal de la sf. M-re Neamțu, iară ceilalți trei, mai în vârstă, se pregătesc conștincios aici, în-deletnicindu-se cu cartea, sub privegherea starețului, cu cântarea și cu gospodăria. Unul din ei este pictor, cu bune nădejdi de desvoltare, altul e tâmplar având și școala de meserii, iară părintele ieromonah Iova îngrijește o frumoasă stupină de vre-o 100 de familii.

Propaganda religioasă

Ca un mijloc de propagandă religioasă, — alături de concursul pe care starețul îl dă cu cuvântul și cu slujba la misiunile religioase, în cuprinsul eparhiei, — s'a început publicarea unei *biblioteci mănăstirești*, sub titlul „*Gânduri Creștinești*”. Dar lipsa mijloacelor materiale nu îngăduie scoaterea în tipar a materialului disponibil, pentru o serie de broșuri. Biblioteca are caracter popular, cu gând de a pune în mâna vizitatorilor și câte o cărticică, dela Mănăstire, pe lângă alte publicații, cari servesc propaganda religioasă și cari se găsesc permanent în deposit, din editurile bisericești din țară. Asemenea se găsesc aici cruciulițe, medallioane, iconițe pe carton și pe lemn și icoane, încuvlințate de sf. Sinod.

Pelerinajele

O deosebită atențiune s'a dat din anul trecut deja, reînvierii vechei îndatinări de pelerinaj la sf. Mănăstire, cu prilejul praznicului Adormirii M-cii D-lui, Sântămăria mare, dela 15 August.

Pelerinajul, adică călătoria singuratecului, sau procesiunea cu mulțimea, la câte un loc sfințit, pentru a se ruga acolo, e o veche îndeletnicire religioasă. Părerea că rugăciunea e mai cu putere și mai cu efect în anumite locuri, a stăpânit în toate vremile sufletele cucernice.

Evreii din Palestina și din toate părțile, pe unde se găseau risipiți, își țineau de sfântă datorință să călătorească măcar odată pe an, la sărbătorile mari, la templul din Ierusalim. Mahomedanii se duc de se închină în Muntele lui Mahomed, întemeiatorul religiunii lor.

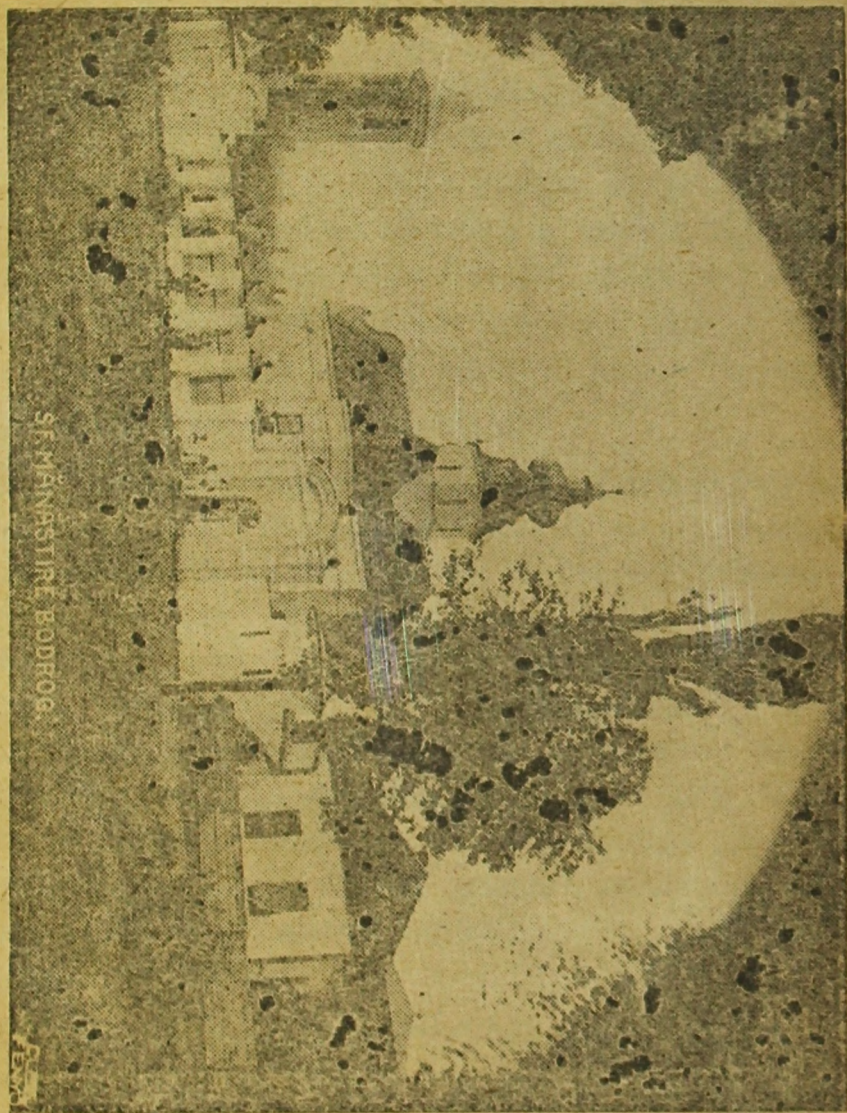
În biserica creștină, dela început, se duceau din depărtări și cu mari greutate, închinători la mormintele sfinților. De bună seamă mai mult cercetat a fost mormântul Domnului, din Ierusalim. Sf. Elena, mama împăratului Constantin cel Mare, care a săpat până a aflat crucea Mântuitorului, a avut de îndată urmași în număr mare, prin pilda ei de cucernică închinătoare la locurile sfinte, din depărtatul Răsărit.

Suflete greu încercate de soarte căutau alinare ; păcătoșii împăcare cu Dumnezeu, prin adâncă pocăință; bolnavli cu nădejdea tămăduirii de boale grele s'au dus să-și plece genunchii și să sărute pământul, pe unde se știe că Mântuitorul lumii a tămăduit șirul nenumărat al bolnavilor fără nădejde, din vremea Sa. Mulți s'au dus la Mormântul sfânt, ca să-și stâmpere setea sufletului lor religios, să se înalțe duhovnicește, să se întărească în Domnul și în nădejdea mântuirii.

Și noi, cei ce am avut fericirea, cu neputință de spus în cuvinte, să ne închinăm și să sărutăm marmora de pe Mormântul Domnului, în toamna anului 1925, păstrăm, ca un izvor nesecat de înviorare, amintirile scumpe ale locurilor sfinte, pe cari le-am cercetat.

Nu cred că poate fi o mai mare fericire de viață pământească pentru un suflet de creștin, decât aceasta: de a se fi putut duce odată la Ierusalim. O mărturisesc cu hotărâre atâția dintre îndolelnici și nepăsători, cari au mers cu noi și s'au întors apoi schimbați cu totul, ca și odinioară Maria Magdalena, cea păcătoasă, ori Zahel vameșul, sau Toma necredinciosul. Căci inimă de peatră să ai și sloi de gheață să fii și totuși nu se poate să rămâi fără să te cutremuri, până în cele mai tainuite colțuri ale ființei tale, când

ST. MANNASTIRI EDDROG

1907

ajungi să calci pe urmele, pe unde dumnezeescul Mântuitor și-a purtat crucea. Când te pleci să săruți *p e a t r a u n g e r i i*, unde a fost uns trupul Domnului spre îngropare, și care stă la intrarea în biserica sfântului Mormânt; sau când ți-ai lipit fruntea de peatra rece, ce acopere *M o r m â n t u l* sfânt, în tainică meditație și închinare cucernică către Domnul, inima se înmoale și răul din om se topește ca ceara de fața focului,

Dar nu ori cui e dată această fericire netrecătoare, să ajungă până la Ierusalim.

De aceea sufletele oamenilor au căutat și au găsit multe alte locuri de închinare pioasă. În locuri cu izvoare tămăduitoare, la biserici vestite cari păstrează moaște de ale sfinților, și mai ales la mănăstiri sfinte, cari ocrotesc câte o *icoană făcătoare de minuni*, sufletele împovorate de amărăciunile vieții mușcate de șarpele păcatului, ori asuprite de soarte își caută ușurare și mângâiere. Și o găsesc din belșug căci ce nu poate credința? Ea mută munții, prin cari a putut rătăci omul; despică stâncile păcatelor, prăvălite peste suflet; sfarmă lanțurile patimilor și ridică povoaara suferințelor.

Așa s'au văzut reculegeri religioase, înălțări de suflete și înoiri de viață, ce nu vor trece, și cu prile-

jul pelerinajului dela Sântămăria anului trecut (1926), la sf. Mănăstire Bodrog.

Noaptea de priveghere, spre ziua praznicului, va însoți cu amintirea ei, până la mormânt pe cei ce au fost aici. Marea de capete ce se perdeă în umbra nopții, luminată de mii de făclii aprinse, cântările și încunjurul bisericii, toată noaptea, până în zori, au țintuit pe loc, în curtea bisericii și au făcut să se uite ostenelile drumului lung, pentru că sufletul dă el puteri mai pe sus de fire, când ajunge să se facă stăpân peste trupul slăbănog.

Misiunile religioase.

Trei zile dearândul mulțimea închinătorilor s'a desfătat în misiunile religioase, orânduite după program binestabil și executat întru toate, mai bogat chiar de cum a fost statorit. Așa cum se înfățișează și aici: misiunile religioase, întocmite pentru popor, cu prilejul pelerinajului de Sfântă Mărie (Adorm. Născ. de D-zeu, 15 Aug. 1926) la sf. Mănăstire *Hodoș-Bodrog*.

Joi, 12 VIII. primirea grupurilor de pelerini, asistarea la slujbele orelor canonice de peste zi și introducerea misiunilor.

Vineri, 13 VIII. ora 6 dim., Rugăciunea dimi-

neții cu alocuția: Al Tău sunt Doamne — nu avem aici cetate stătătoare.

Ora 7 dim., Utrenia cu ciasul întâi și cuvântarea: Temeiurile credinții și datoriile omului către Dumnezeu.

Ora 8^{1/2} dim., Acaftistul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cu sf-ta Liturghie și predica: Cultul sfinților în Biserica ortodoxă.

Ora 11 a. m., Ciasul 3 și 6 cu meditația: Ciasul răstignirii Domnului, amintiri, din pelerinajul la Ierusalim.

Ora 2—4 d. m., Slujba sf. Maslu, cu meditația: „Rugăciunea credinții va mântui pe cel bolnav“.

Ora 4 d. a., Ciasul 9 cu vecernia și cuvântarea: Căsătoria și viața familială.

Ora 5—8 d. a., Meditația: „Mărturisiți-vă Domnului că este bun...“; mărturisirea pelerinilor și felurite rugăciuni particulare.

Ora 9 seara, Pavecernița cu rugăciunea de seara și alocuția: Iată viu la tine Doamne — toate drumurile duc la Dumnezeu (și rugăciunea de pregătire pentru Sf. Liturghie de a doua zi.)

Ora 12 din noapte, Miezonoaptea Sâmbetel, cu alocuția: Mai aproape de Tine Doamne — Dumnezeu și sufletul.

Sâmbătă, 14 VIII. ora 6 dim. Rugăciunea di-

minești și canonul de rugăciune către toți sfinții, cu alocuția: Intre dimineață și seară — viața omului închinată Domnului.

Ora 7 dim., Utrenia cu ciasul întâi și cuvântarea: Cerul și iadul — Viața sufletului după moarte.

Ora 8^{1/2} dim., Acaftistul Domnului nostru Isus Hristos, urmat de Sf. Liturghie cu predica: Prezența Domnului în sf. Cuminecătură și împărtășirea pelerinilor.

Ora 2—4 d. a. Slujba sf. Maslu cu meditația: Puterea sfintelor Taine.

Ora 4 d. a., Ciasul 9 cu vecernicia și cuvântarea: Isus Hristos — Mântuitorul nostru.

Ora 5—8 Meditația: Pocăința în cursul veacurilor, mărturisirea pelerinilor și felurite rugăciuni particulare; iară pentru tineret meditație aparte: Curățania feciorelnică, Tineretul și Societatea „Sf. Gheorghe“.

Ora 9 seara, Pavecernița cu rugăciunea de seara și alocuția: Voi sunteți biserica lui Dumnezeu celui viu — Impărăția lui Dumnezeu în noi înșine (și rugăciunea de pregătire pentru sf. Liturghie de a doua zi).

Ora 12 din noapte, Miezonoptica Duminecii cu alocuția: Al meu ești Doamne — puterea harului.

Duminecă, ora 6 dim. Rugăciunea dimineții și Canonul de pocăință către Domnul nostru Isus Hris-

tos, cu alocuția: Nimic nu mă va despărți de Hristos — puterea rugăciunii.

Ora 7 dim., Utrenia cu ciasul întâi și cuvântarea: Omul și semenii săi în viața publică.

Ora 8, în biserică, Canonul de pocăință către Domnul Hristos, sf-ta Liturghie și împărtășirea seriei a doua de pelerini.

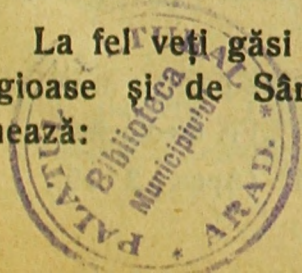
Ora 8, la capelă, Cinstitul Paraclis către Prea-sfânta Născătoare de Dumnezeu, sf. Liturghie, celebrată de P. Sf. Episcop Grigorie, asistat de sobor de preoți și cuvântarea arhierescă: Cultul Fecioarei Maria în economia mântuirii.

Ora 12 din zi, încheierea misiunilor și rugăciunea pentru masă.

Douăzeci și mai bine de preoți au stat 4 zile pe *frontul sufletesc* al creștinilor, cari au venit să se închine la sf. Mănăstire și alți li s'au alăturat din cei ce au venit în fruntea grupurilor de pelerini, ca să potolească foamea lor duhovnicească prin propoveduirea cuvântului de mântuire și prin slujbe izbăvitoare.

*

La fel veți găsi întocmit programul misiunilor religioase și de Sântămăria anului 1927, precum urmează:

12. VIII — Vineri: întimplinarea grupurilor de pelerini, asistarea la slujbele orelor canonice și introducerea misiunilor.

13. VIII — Sâmbătă: închinată cultului morților și pomenirii eroilor neamului.

Dim. ora 6, *în curtea sf. Mănăstiri:* Rugăciunea dimineții, cu alocuția despre rugăciunea pentru cei morți — „Rugați-vă unul pentru altul, că mult poate rugăciunea dreptului care se face“ (Iacob 5. 16.)

Dim. ora 7, *în biserică:* Utrenia cu ceasul I. și cuvântare despre nestatornicia vieții — „Este rânduit oamenilor odată să moară, iară după aceea judecata“ (Evrei, 9.27).

Dim. ora 7, *la paraclis:* Pregătire pentru mărturisire, cuvânt de îndemn — „Faceți roduri vrednice de pocăință“ (Mt. 3. 8.) *Mărturisirea pelerinilor, la locurile arătate.*

Dim. ora 8^{1/2}, *în biserică:* Sf. Liturghie pentru pomenirea morților, cu predică despre cuminecare — „Cela ce mănâncă trupul meu și bea sângele meu întru mine petrece... și acela va fi viu prin mine“ (Io. 6. 56.) *Cuminecarea pelerinilor pregătiți.*

Dim. ora 11, *în cimitir:* Parastas pentru morți și cuvânt despre cultul morților — „Fii credincios până la moarte și voi da ție cununa vieții“ (Apos. 2. 10.) *Pome-*

nirea eroilor morți în războiu și a repausaților, ce se vor înscrie.

D. a. ora 2, *la paraclis*: Slujba sf. Maslu și cuvânt despre puterea sf. Taine — „De este cineva bolnav între voi, să cheme preoții bisericii și să se roage pentru dânsul și rugăciunea credinții va mântui pe cel bolnav... și de va fi făcut păcate se vor ierta lui...” (Iac. 5, 14-5).

D. a. ora 4, *în biserică*: Ciasul 9 cu vecernia și cuvântarea despre datoria către morți și îngrijirea cimitirelor — „Au luat trupul și lau îngropat pe el” (Mt. 14, 2.)

D. a. ora 5, *la paraclis*: Moltva pentru spovedanie și cuvânt despre mărturisire — „Cela ce acopere necurăția nu se va îndrepta, iară cela ce spune mustrările (cugetului său), iubi-se-va” (Pilde 82. 13). *Mărturisirea pelerinilor.*

Seara, ora 9, *în biserică*: Pavecernița, cu rugăciunea de seara și alocuția despre starea sufletelor după moarte — „In casa Tatălui meu sunt multe lăcașuri” (Io. 14. 2).

Noaptea ora 12, *în biserică*: Mezonoptica, cu alocuția despre rugăciunea stăruitoare — „Doamne, Dumnezeuul mântuirii mele. ziua am strigat și noaptea nainte Ta” (Ps. 87).

14. VIII — **Dumineca bolnavilor.**

Dim. ora 6, *în curtea sf. Mănăstiri*: Rugăciunea dimineții, cu alocuția despre ajutorarea prin rugăciune — „Doamne, pogoară-te mai înainte de a muri fiul meu“ (Io. 4. 49).

Dim. ora 7, *în biserică*: Utrenia cu ciasul I. și cuvântarea despre cercetarea bolnavilor — „Și apropiindu-se a legat ranele lui... Mergi de fă și tu asemenea“ (Lc. 10. 34 și 37).

Dim. ora 7, *la paraclis*: Molitva pentru spovedanie și cuvântare de îndemn — „Indrăznește fiule, iartă-ți-se ție păcatele tale“ (Mt. 9. 3). *Mărturisirea pelerinilor.*

Dim. ora 8 ¹/₂, *în biserică*: sf. Liturghie pentru bolnavi, cu predică pentru cuminecare — „Eu sunt pâinea vieții, care s'a pogorât din cer“ (Io. 33, 57). *Cuminecarea pelerinilor.*

Dim. ora 11, *la paraclis*: Sfințirea apei mici, și cuvântare despre puterea slujbelor sfințitoare (sacramentalii) — „...Apa aceasta tămăduire sufletelor și trupurilor și alungătoare de toată puterea cea potrivnică“ (Ectenia).

D. a. ora 2, *în biserică și alte locuri arătate*: slujbe particulare pentru bolnavi, cu câte 2 preoți.

D. a. ora 2, *la paraclis*: Slujba sf. Maslu și cuvântare de mângâiere — „Și a văzut Isus norod mult și I-s'a făcut milă de ei și a tămăduit pe bolnavii lor“ (Mt. 14. 14).

D. a. ora 4, *în biserică*: Ciasul 9 cu vecernia și cuvântare de îndrumare — Cinstește pe doctor și te ferește de vrăjitoare.

D. a. ora 5, *la paraclis*: 1. Molitva pentru spovedanie, cu îndemn la inoirea vieții. — „Și acum zice Domnul Dumnezeu nostru: întoarce-ți-vă la mine din toată inima voastră, cu post și cu plângere, și vă rupeți inimile voastre, iară nu hainele voastre“ (Ioil 2, 12—3) *Mărturisirea pelerinilor*.

2. Pentru mulțimea din curte, cuvânt despre boala alcoolismului și societățile de temperanță.

3. *în altă parte*, pentru tineret, cuvânt despre sănătatea fizică și morală, apărută prin Cercul tinerimii „Sf. Gheorghe“

D. a. ora 7, *în biserică*: Litie și priveghere, cu procesiune, cuvânt întru slava Maicii Domnului. „Intru naștere fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu o ai părăsit de Dumnezeu Născătoare...“ (Trop.)

Noaptea ora 12, *în biserică*: Mezonoptica, cu alocuția: Maica Dlui ocrotirea tuturor. — „Tuturor scârbiților bucurie, asupriților folositoare... bolnavilor cercetare, celor

neputincioși acoperământ și spriginire, toiag bătrânețelor, tu ești Preacurată Maică“... (Stiharu Cinst. Paraclis)

15. VIII. Luni, ziua praznicului

Dim. ora 4, în biserică, Utrenia și Sf. liturgie, cu predica despre părtășia cu Hristos. — „Rămâneți întru mine și Eu întru voi“ (Io. 15. 4). *cuminizarea pelerinilor*

Dim. ora 6, în curtea sf. Mri, slujba sf. Maslu și cuvântare: Pelerinajul ca mijloc de învioreare religioasă. — „S'a dus și s'a spălat și a venit văzând“ — cu ochii sufletului (Io. 9. 7)

Dim. ora 8, Primirea P. Sf. Sale D. D. Episcop *Grigorie*, la intrarea pe teritorul Sf. Mri.

la paraclis: Cinstitul Paraclis al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, urmat de Liturgia solemnă, celebrată de P. Sf. Sa, asitat de sobor preoțesc și predica arhierească.

Ora 12 Incheierea misiunilor.

*

În primăvara anului 1926 au fost aici în pelerinaj elevele Liceului de fete „Carmen Sylva“ din Timișoara, sub conducerea părintelui Ioan Imbroane, profesorul de religie și a câtorva profesoare.

Iar la Rusaliile din 1927, au venit elevii școlii normale din Timișoara, sub conducerea părintelui Melentie Șora, profesor de religie și a altor profesori.

Corurile lor bisericești au înălțat frumsețea slujbei sfinte și cântecele lor ne-au desfătat sufletele, după cum ne-am silit și noi să-i răsplătim cu dragoste și bune cuvinte de întremare și întărire duhovnicească, ca să le servească reazăm de bună nădejde în drumul vieții.

De veți fi avut cumva vre-o fetiță sau un băiat printre ei, vă vor putea spune de au plecat de aici mulțumiți și mângălați de osteneala drumului, pe care l-au făcut, spre locașul sfânt.

Și nădăjduim că, pe viitor, vom putea rândui și mai cu folos aducerea tineretului școlar la sf. M-re, pentru două pricini: întâi că tineretul este nădejdea de mâne a neamului; și a doua, ei, oameni cu carte, cari vor lua cârma poporului ca mâine, trebuie să dea pildă bună, care să se reverse ca și o ploaie binefăcătoare, dela înălțimi spre lanurile întinse ale neamului, făcându-le să crească și să rodească.

Și vom încerca să aducem pe rând, pe domni și doamnele noastre dela oraș, să petreacă o zi în umbra Mănăstirii, ca și prin aceasta să se facă una cu sufletul poporului, din care s'au ridicat, prin învățătura de carte.

Și de ni se va părea că odată pe an, la Sântămărie, prea se adună mulți, decât ca să poată fi împăr-

tășiți toți, după cuviință, de mângâiere și alinare, — vom păstra Sântămăria, zi de pelerinaj pentru toți, din toate părțile, dar vom rândui *zile de rugă* și după ținuturi, 3-4-5 pe an. Și aceasta, ca să sporescă cât mai mult dragostea și alipirea poporului către cele religioase și sfinte și astfel să punem zid de apărare legii noastre strămoșești împotriva pohoiiului de năvală și a încercărilor de sminteală ale sectarilor, adevențiști și pocăiți, cari vor să ne strice vechile așezăminte și să ne clătească credința cea dreaptă, pentru a putea pescui mai ușor în turbure.

Așa înțelege conducerea sf. M-ri să trezească sufletele, să le aducă și să le apropie de Hristos, ca El să fie călăuza vieții voastre spre limanul mântuirii. Pe marea întinsă a acestei vieți, adeseori adânc răzvrătită, în valuri amenințătoare, numai cel ce are la cârma bărcii sale pe Hristos îndreptător, poate fi sigur că nu-l va înghiți adâncul.

Cântări, rugăciuni și tropare,

ce se pot cânta pe drum, spre sf. Mănăstire și la întoarcere. Cu puțină osteneală se pot învăța pe dinafară, iară melodia și ritmul îngăduie să fie potrivite la pasul domol al pelerinilor.

Inchinătorii ortodoxi, trebuie să se desbارة de cântările cu „O Maria“, cari sunt cu totul streine și ca melodie și ca text.

Când vre-un suflet creștin de poet va izbuti să prindă în versuri frumoasele stihiri și cântări de slăvire a Maicii Domnului, în acelaș duh ortodox, cum se revarsă din cărțile de slujbă; și pricepători cu inimă și simț pentru muzică și cântare bisericească, le vor adăuga melodia potrivită, ele se vor putea răspândi. Până atunci însă, e bine să păstrăm comoara de frumseți și de poezie înălțătoare, cuprinsă în cântările noastre ortodoxe, dintre cari dăm câteva aici:

*

„Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul, acoperământul meu este Duhul sfânt, Treime sfântă, mărire Ție“ (Glas 7).

*

Impărate ceresc mângăitorule, Duhul adevărului, carele pretutindenea ești și toate le plinești, vistierul bunătăților și dătătorule de vieață, vino și te sălăș-luește întru noi, și ne curățește pe noi de toată întinăciunea și mântuiește bunule sufletele noastre. (Glas 6).

*

Bine ești cuvântat Hristoase Dumnezeu nostru. Cea ce preaînțelepți vânători ai arătat, trimițându-le lor Duhul sfânt și printr'ânșii lumea ai vânat, iubitorule de oameni, mărire Ție. (Trop. 8).

*

Când s'au pogorât limbile, amestecând despărțit-au neamurile Cel preaînalt, iară când s'au împărțit limbile de foc întru împreunare pe toți i-a chemat și cu un glas mărim pre preasfântul Duh. (Condac. gl. 8.)

Tropare de umilință gl. 6:

Miluește-ne pre noi Doamne, miluește-ne pre noi, că nepricepându-ne la nici un răspuns, această rugăciune aducem ție, ca unui Stăpân, noi păcătoșii robii tăi, miluește-ne pre noi.

Mărire.

Doamne miluește-ne pre noi, că întru tine am nădăjduit, nu te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută și acum ca un milostiv

și ne mântuește pe noi de vrăjmașii noștri, că tu ești Dumnezeu nostru, și noi suntem poporul tău, toți lucrul mânilor tale și numele tău chiemăm.

Și acum.

Ușa milostivirii deschide-o nouă, binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine de nevoi, că tu ești mântuirea neamului creștinesc.

*

Țătre Născătoarea de Dumnezeu, acum cu osârdie să alergăm noi păcătoșii și smeriții și să cădem cu pocăință, strigând dintru adâncul sufletului: Stăpână, ajută-ne milostivindu-te spre noi, sânguește că pierim de mulțimea păcatelor, nu întoarce pe robii tăi deșerti, că pe tine una nădejde te-am câștigat. (Glas 4).

*

Apărătoare Doamnă — mântuindu-ne din nevoi — pentru biruință mulțumiri aducem Ție, Născătoare de Dumnezeu, noi robii Tăi. Ci, ca ceea ce ai stăpânire nebiruită, mântuește-ne dintru toate nevoile, ca să strigăm Ție: Bucură-te mireasă, pururea Fecloară. (Condac, gl. 8).

*

Cuvine-se cu adevărat să Te fericim Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită, și prea nevinovată și Maica Dumnezeului nostru. Ceeace ești mai cinstită decât Heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât Serafimii, carea fără stricăciune pe Dumnezeu cuvântul ai născut, pe Tine cea cu adevărat, Născătoare de Dumnezeu Te mărim (Glas 5).

*

C a n o n u l *Cinstitul Paraclis*, citit cu glas înalt și după fiecare „cântare“, întonându-se în cor: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu miluește-ne pre noi“. (In Ceaslov).

*

C a n o n u l *Acatistului Preceștii* cu Icoasele, citite cu glas mare, și în cor repetându-se: „Bucură-te Maică, Pururea Fecioară“. (In Acatistier).

*

Cu noi este Dumnezeu înțelegeți neamuri și vă plecați. (Ciaslov-Pavecernița).

*

Polileul, adică Psalmii: 134 și 135.
Doxologia mare și altele.

